Náučný chodník Národná prírodná rezervácia Vyšehrad

Kraj:	Žilinský / Trenčiansky
Okres:	Turčianske Teplice / Prievidza
Geomorfologická jednotka:	Žiar
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územie:	národná prírodná rezervácia Vyšehrad
Prístup:	bus Jasenovo a pešo po zelenej turistickej značke 2 km na západ (s prevýšením 200 m)
Východisko:	turistické rázcestie Pod Vyšehradom (Č × Z) nad Vyšehradským sedlom na štátnej ceste č. 519 medzi obcami Nitrianske Pravno, Vyšehradné a Jasenovo
Trasa:	turistické rázcestie Pod Vyšehradom (Č × Z) – Vyšehrad (829 m n. m.) – turistické rázcestie Čertova dolina (Č × Z)
Dĺžka, prevýšenie:	1,4 km, prevýšenie 160 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	6
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochranárske, historické, archeologické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je súbežná s červenou (Cesta hrdinov SNP, E8) a zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 1982; 1995 a 2020 obnova a pretrasovanie

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave (2020).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: ŠOP SR, Správa CHKO Ponitrie, Samova 3, 949 01 Nitra, tel. 037 / 7764 900

Poznámka: Informačné panely sú inštalované v rámci chráneného územia so štvrtým stupňom ochrany prírody a krajiny, pohyb mimo značených trás je preto zakázaný.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie ako geovedná i archeologická lokalita.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Vyšehrad (829 m n. m.). Zalesnený, vo vrcholovej časti bralnatý bezlesý vrch v strednej časti pohoria Žiar v jeho ústrednom chrbte. Výrazný vrchol budujú vrstvy odolných triasových gutensteinských vápencov, spočívajúcich na súvrstviach tzv. karpatského keuperu (pestré ílovce a zlepence). Vápence vytvárajú na okraji výrazné skalné steny a veže. Na vápence sa viažu spoločenstvá xerotermnej a vápnomilnej lesostepnej vegetácie (o. i. ostrica nízka, ostrevka vápnomilná, klinček kartuziánsky), zvyšky prirodzených lesných porastov, hlavne bučín, na vápencových bralách rastú borovicové reliktné lesy. Skalnatý vrchol poskytuje takmer dokonalý výhľad.

Národná prírodná rezervácia Vyšehrad. Chránené územie východne od Nitrianskeho Pravna v strednej časti pohoria Žiar vyhlásené v roku 1973 na ochranu vápencového masívu vrchu Vyšehrad s lesostepnou vegetáciou a zriedkavými druhmi hmyzu.

Hradisko Vyšehrad. Terénne zvyšky hradiska nad obcou Jasenovo na bralnatej vrcholovej časti vrchu Vyšehrad (829 m n. m.) uprostred pohoria Žiar. Pretiahnutá vrcholová stupňovitá plošina, na južnej a východnej strane ohraničená skalnými stenami a na západnej strane strmými svahmi, leží v strategickej polohe nad sedlom (579 m n. m.) s významnou komunikáciou prepájajúcou Ponitrie a Turiec, využívaným už v počiatkoch osídľovania Slovenska. Na ťažko prístupnom vrchu sú stopy osídlenia už od mladšej doby kamennej. Vznik hradiska sa na základe nálezov kladie do konca doby bronzovej a začiatku doby železnej. Najvýznamnejšiu úlohu zohralo ako výšinné hradisko vo veľkomoravskom období, kedy bolo regionálnym centrom. Neskôr jeho význam upadol, najmladšiu fázu osídlenia určujú mince z 15. storočia. Hradisko má zreteľné valové opevnenie, vnútorne rozčlenené na štyri nerovnako veľké časti s dvorcami. V súčasnosti areál hradiska spontánne zarastá náletovými drevinami.

Žiar. Rozlohou malé jadrové pohorie v západnej polovici Slovenska pretiahnuté v severo-južnom smere zhruba medzi Kláštorom pod Znievom, Skleným, Ráztočnom a Kľačnom, ktoré sa vyzdvihlo ako hrasť pozdĺž zlomov, oddeliac Hornonitriansku kotlinu a Turčiansku kotlinu. Na juhu sa na krátkom úseku stýka s Kremnickými vrchmi a na severe s Malou Fatrou. V južnej polovici má obnažené jadro z kryštalických hornín (granity, granodiority i ortoruly), v severnej (a na malej ploche aj v najjužnejšej) časti tvoria geologické podložie mezozoické sedimentárne horniny (vápence, dolomity, ílovce a ílovité

bridlice, kremence, pieskovce). Najvyšším vrchom sú na severe pohoria triasovými wettersteinskými dolomitmi budované Chlieviská (1 024 m n. m.) juhozápadne od Kláštora pod Znievom. Reliéf je prevažne členitý a zväčša má charakter vrchoviny až hornatiny. Na vápencoch a dolomitoch najvyšších vrchov (Chlieviská, Sokol 1 013m, Zniev 985 m, Vyšehrad 829 m) sa vyskytuje bralný reliéf a krasové formy, na plošinách závrty. Horstvo odvodňujú prítoky Turca, Handlovky a Nitry. Najvyššie polohy pokrýva ihličnatý les s prevahou smreku, v najnižších polohách sú dubovo-hrabové lesy, medzitým sú zmiešané lesy s prevahou buka. Na skalných vápencových alebo dolomitových bralách sú hojne zastúpené reliktné borovicové lesy a spoločenstvá skalných stepí. Plochejšie časti terénu v strednej a najjužnejšej časti zaberajú lúky a pasienky. Vrch Vyšehrad, výrazná vyvýšenina nad strategickým Vyšehradským sedlom s dôležitou komunikáciou, je významnou archeologickou lokalitou. Na jeho plochom skalnatom vrchole, chránenom bralnými stenami, sú stopy osídlenia od mladšej doby kamennej so zvyškami keltského i slovanského opevnenia.

Obsah informačných panelov

1. Výhľad, vzácne druhy hmyzu, archeologické nálezisko
2. Horniny, rastlinstvo, fauna
3. Lesné porasty
4. Osídlenie, hrad
5. Rastlinné druhy
6. Ochrana prírody

Informačné panely v teréne nemajú vlastné názvy ani nie sú označené pojmom náučný chodník.

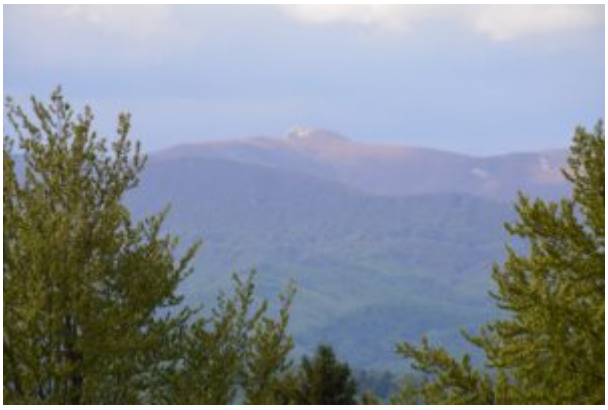

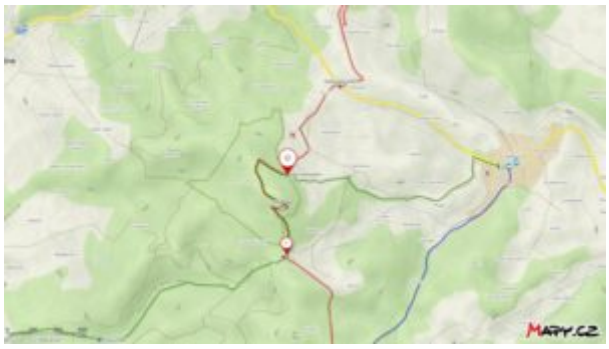

6.
VYŠEHRAD

MAPY.CZ